

Beslutad av: Bildningsnämnden
Datum: 2026-02-10
Reviderad:
Dokumentet gäller för: Bildningsförvaltningen
Dokumentansvarig: Bildningsförvaltningen
Ärendenummer: 25/BIN/296

Föreläggande och vitesföreläggande vid fullgörande av skolplikt

Inom grundskolans verksamheter i Hallsbergs kommun

Riktlinje

Avser främst frågor som rör ren verkställighet och kan ses som en handbok för hur arbetsuppgifterna rekommenderas att utföras.

HALLSBERGS
KOMMUN

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Syfte.....	3
3	Vem gäller dokumentet för?	3
4	Ansvar för fullgörande av skolplikten.....	3
4.1	Huvudmannens och skolans ansvar	3
4.2	Vårdnadshavares ansvar	3
4.3	Hemkommunens ansvar	4
5	Föreläggande.....	4
6	Vite	4
6.1	Vad är ett vite?.....	4
6.2	När kan hemkommunen utfärda ett vite?	4
7	Vem ska vitesföreläggandet riktas till?.....	5
8	Vad ska ett vitesföreläggande innehålla?.....	5
9	Vitesbeloppets storlek och utformning.....	5
10	Delgivning.....	6
	Lagrum.....	7
	Föräldrabalken (1949:381)	7
	6 kap 2 § andra stycket	7
	Skollagen (2010:800).....	7
	7 kap 20 §	7
	7 kap 22 §	7
	7 kap 23 §	7
	Lagen om viten (1985:206).....	8
	2 – 4 §§ samt 9 §	8
	Delgivningslagen (2010:1932)	9
	16 – 17 §§ 16 §	9
	Barnkonventionen.....	9
	Artikel 28.....	9

1 Inledning

Från och med höstterminen när en elev börjar förskoleklass till och med att eleven slutar årskurs 9 omfattas eleven av skolplikt. Skolplikten omfattar både en rätt till utbildning samt en skyldighet att delta i densamma. Elever som omfattas av svensk skolplikt ska närvara i skolan om det inte finns giltigt skäl att utebli.

2 Syfte

Syftet med dokumentet är att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan huvudman, hemkommun och vårdnadshavare.

I dokumentet tydliggörs vilka styrande lagar, förordningar och stödande dokument som ska användas för vilken del. Vidare ska de tydliggöra vilken instans som beslutar vad.

3 Vem gäller dokumentet för?

Dokumentet gäller för alla skolpliktiga elever folkbokförda i Hallsbergs kommun.

4 Ansvar för fullgörande av skolplikten

Ansvar för att skolplikten fullgörs och att eleven får sin rätt till utbildning tillgodosedd är delat mellan flera parter. Vårdnadshavare ansvarar för att dennes barn kommer till skolan och deltar i undervisningen. Huvudmannen och skolan samt hemkommunen ansvarar för att skolpliktiga elever får den utbildning de har rätt till.

4.1 Huvudmannens och skolans ansvar

Huvudmannen och skolan arbetar ständigt med att alla elever ska få de bästa förutsättningarna att nå sin fulla kapacitet. När en elev utan giltig orsak¹ uteblir från skolan och undervisningen, ska i första hand skolans personal försöka komma tillrätta med frånvaroproblematiken genom att följa den förvaltningsgemensamma riktlinjen som upprättats för att främja skolnärvaro samt tillsammans med vårdnadshavare försöka hitta lösningar. Skolan ska uttömma de möjligheter som finns att på frivillig väg få eleven till skolan och dokumentera de åtgärder som vidtagits.

4.2 Vårdnadshavares ansvar

Vårdnadshavare är skyldiga att se till att deras barn kommer till skolan och närvarar vid alla sina lektioner. Detta regleras i skollagen. Som vårdnadshavare har man ett tydligt ansvar för att se till att sitt barn får utbildningen det har rätt till

¹ Utan giltig orsak – Frånvaron är inte accepterad/godkänd av skolan eller huvudmannen

och inte håller barnet hemma, eller av olika anledningar inte ser till att barnet kommer till skolan.

4.3 Hemkommunens ansvar

Hemkommunen, Hallsbergs kommun, ansvarar för att se till att alla skolpliktiga elever i kommunen får föreskriven utbildning. Hemkommunen kan även vitesförelägga vårdnadshavare som inte fullgör sin del för att eleven ska fullgöra skolplikten. Huvudmannen är ansvarig för att lämna uppgifter till hemkommunen i de fall en elev börjar eller slutar i skolan eller är frånvarande i betydande omfattning.

5 Föreläggande

Om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolplikt och detta beror på att vårdnadshavare inte har gjort vad som denne är skyldig att göra, får Hallsbergs kommun förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter, enligt skollagen 7 kap. 23 §. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart om inget annat beslutats. Ärendet utreds av bildningsförvaltningen och beslutas av skolchef. En bedömning sker av om skolan respektive vårdnadshavare gjort sitt yttersta för att få eleven till skolan samt om skolans insatser varit tillräckliga. Ärendet följs kontinuerligt upp i samverkan med skolan. Om vårdnadshavaren har brustit i sitt ansvar skickas information om skolplikt och att vitesföreläggande kan komma att utfärdas till vårdnadshavare.

6 Vite

6.1 Vad är ett vite?

Ett vite är en summa pengar som en myndighet kan besluta att en person ska betala om personen inte följt myndighetens beslut.

När det gäller skolplikt innebär ett vitesföreläggande att vårdnadshavaren ska betala en viss summa om eleven inte kommer till skolan och närvarar vid sina lektioner.

6.2 När kan hemkommunen utfärda ett vite?

Ett vitesföreläggande är en ingripande åtgärd och ska inte utfärdas förrän de tänkbara ansträngningar som finns har gjorts för att på frivillig väg åstadkomma en lösning.

Sådant som talar för föreläggande kan vara att det finns dokumentation, enligt förvaltningens riktlinje för att främja närvaro, som visar att vårdnadshavaren har brustit i sin skyldighet att göra vad som krävs av vårdnadshavaren för att få eleven

att fullgöra skolplikten. Exempel på detta är att utebli från möte, inte samarbeta med skolan i fråga om frånvaron med mera.

Om vårdnadshavaren tagit med eleven utomlands trots skolplikt i Sverige och utan att få ansökan om att fullgöra skolplikten på annat sätt godkänd, talar det också för föreläggande.

Vad som talar mot ett föreläggande är om det finns dokumentation om att vårdnadshavaren på olika sätt har försökt få eleven att gå till skolan genom att till exempel följa eleven till skolan, deltagit i möten angående elevens frånvaro och haft kontakt med skolan och socialtjänsten om elevens frånvarosituation i skolan. Om eleven är i högstadieåldern och tillsynen inte kan vara så långtgående som i yngre åldrar kan det vara också vara svårare att lasta vårdnadshavarna för att eleven inte fullgör skolplikten.

Det ligger på hemkommunen att visa att vårdnadshavaren inte fullgjort sina skyldigheter.

7 Vem ska vitesföreläggandet riktas till?

Ett föreläggande om vite måste riktas till en namngiven person. Föreläggande riktas individuellt till var och en av vårdnadshavarna. Om en vårdnadshavare inte kan påverka att skolplikten fullgörs åligger det vårdnadshavare att påvisa detta.

8 Vad ska ett vitesföreläggande innehålla?

Vitesföreläggandet ska vara utformat så att elevens vårdnadshavare har en möjlighet att fullgöra sin skyldighet genom att eleven kommer till skolan igen och närvarar på lektionerna. Det ska tydligt anges vilka åtgärder vårdnadshavaren ska vidta för att undgå skyldighet att betala det fastställda vitesbeloppet.

Det ska även framgå vid vilken tidpunkt eller inom vilken tidsfrist åtgärden ska vidtas.

Om vårdnadshavare inte följer vitesföreläggandet ansöker bildningsförvaltningen hos förvaltningsrätten i Karlstad för att verkställa vitet.

9 Vitesbeloppets storlek och utformning

I de fall eleven inte kommer till skolan och deltar i undervisningen och vars vårdnadshavare inte gör vad som krävs av denne för att så ska ske, utdöms vitesbelopp löpande om 0,2 procent av respektive vårdnadshavares årsinkomst².

² Information hämtas från Skatteverket

Denna form av löpande vite ska tillämpas varje utebliven skoldag.

I de fall det handlar om ett ärende där elev olovligen vistas utomlands där varken ledighet eller ansökan om att få fullgöra skolplikten på annat sätt har beviljats, utdöms vitesbelopp löpande om 0,5 procent av respektive vårdnadshavares årsinkomst³. Denna form av löpande vite ska tillämpas varje utebliven skoldag.

10 Delgivning

Huvudprincipen är att delgivning sker genom att handlingen som ska delges skickas med rekommenderat brev eller lämnas personligen till delgivningsmottagaren.

Befinner sig den som ska delges utomlands skickas handlingen med e-post.

³ Information hämtas från Skatteverket

Lagrum

Föräldrabalken (1949:381)

6 kap 2 § andra stycket

Den som har vårdnaden om ett barn har ett ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov enligt 1 § blir tillgodosedda. Barnets vårdnadshavare svarar även för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter samt ska bevaka att barnet får tillfredsställande försörjning och utbildning. I syfte att hindra att barnet orsakar skada för någon annan ska vårdnadshavaren vidare svara för att barnet står under uppsikt eller att andra lämpliga åtgärder vidtas.

Skollagen (2010:800)

7 kap 20 §

Den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn ska se till att barnet fullgör sin skolplikt.

7 kap 22 §

Huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola fullgör sin skolgång. Huvudmannen för specialskolan och huvudmannen för sameskolan ska se till att elever i utbildning under deras ledning fullgör sin skolgång.

När en skolpliktig elev börjar eller slutar vid en skolenhet med en annan huvudman än hemkommunen eller det hos en sådan huvudman har inletts en utredning om elevens frånvaro enligt 19 a §, ska huvudmannen snarast lämna uppgift om detta till hemkommunen. *Lag (2022:1315).*

7 kap 23 §

Om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte har gjort vad denne är skyldig att göra för att så ska ske, får hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter. För en elev i specialskolan, sameskolan eller förskoleklass vid en skolenhet med specialskola eller sameskola är det i stället huvudmannen för respektive skolform som får förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter.

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart om inte annat beslutas. *Lag (2017:1115).*

Lagen om viten (1985:206)

2 – 4 §§ samt 9 §

2 § Ett vitesföreläggande skall vara riktat till en eller flera namngivna fysiska eller juridiska personer (adressater). Om föreläggandet innebär en skyldighet för adressaten att vidta en viss åtgärd, skall det av föreläggandet framgå vid vilken tidpunkt eller inom vilken tidsfrist åtgärden skall vidtas.

Vite får inte föreläggas, om adressaten kan antas sakna faktisk eller rättslig möjlighet att följa föreläggandet.

När vite har förelagts, får nytt vite mot adressaten i samma sak inte föreläggas förrän det tidigare föreläggandet har vunnit laga kraft.

Ett vitesföreläggande skall delges adressaten.

3 § När vite föreläggs, skall det fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Vitet skall fastställas till ett bestämt belopp, om annat inte följer av 4 §. Om vite föreläggs flera personer gemensamt, skall ett särskilt belopp fastställas för var och en av dem.

4 § Om det är lämpligt med hänsyn till omständigheterna, får vite föreläggas som löpande vite. Vitet bestäms då till ett visst belopp för varje tidsperiod av viss längd under vilken föreläggandet inte har följts eller, om föreläggandet avser en återkommande förpliktelse, för varje gång adressaten underlåter att fullgöra denna.

Om vitesföreläggandet innefattar ett förbud eller någon liknande föreskrift eller det annars är lämpligt, kan i stället bestämmas att vitet skall betalas för varje gång föreskriften överträds.

Löpande vite får inte tillämpas, om det av någon särskild föreskrift följer att vitet inte får överstiga ett visst högsta belopp.

9 § Har ändamålet med vitet förlorat sin betydelse, skall vitet inte dömas ut. Finns det särskilda skäl till det, får vitet jämkas. Föreligger i mål om utdömande av vite som avses i 4 § andra stycket flera överträdelser av föreskriften till samtidig bedömning, får ej på en gång utdömas högre belopp än som har angetts i föreläggandet. När ett beslut i ett sådant mål har vunnit laga kraft, får vite inte dömas ut för sådana överträdelser av föreskriften som har gjorts innan målet väcktes. Vite bortfaller, om talan om att det skall dömas ut inte har delgetts adressaten inom två år från det att förutsättningarna för att väcka en sådan talan uppkom.

Delgivningslagen (2010:1932)

16 – 17 §§ 16 §

Vanlig delgivning sker genom att handlingen som ska delges skickas eller lämnas till delgivningsmottagaren. 17 § Vanlig delgivning får användas vid all delgivning. Endast myndighet får vid vanlig delgivning skicka handlingen på elektronisk väg.

Barnkonventionen

Artikel 28

Punkt 1 Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till utbildning. I syfte att gradvis förverkliga denna rätt och på grundval av lika möjligheter ska de särskilt:

E: Vidta åtgärder för att uppmuntra regelbunden närvaro i skola och minska antalet studieavbrott.